RUSKI INWALID

№ 210.

SOBOTA. 4 Września. 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Dynaburga. Królewstwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Angliia. Włochy. Ameryka Południowa.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Dunaburga, 12 Sierpnia.

W przeszłą niedzielę 8 b. m. o godzinie 7-mey z południa była tu straszna burza. Cały powietrzokrąg a mianowicie południowo zachodni pokryty był czarnemi chmurami, które co chwila przerzynane były ognistemi pręgami. Straszne pioruny i okropne błyskawicy wypadały iedne po drugich bez przerwy, a descz nlewny zdawał się grozić potopem wtenczas, gdy grad nadzwyczayney wielkości wybiiał okna w domach, a zboże, ptastwo i nawet mnieysze zwierzęta w polach. Trwało to wszystko półgodziny, poczem nastąpiła zupełna cichość w powietrzu, chmury się rozeszły; lecz nadzwyczayna duszność zapowiadała rychły powrót burzy, iakoż nie późniey iak wpółgodziny znowu skupiły się ciemne chmury, descz lunął strumieniem i grad z strasznym począł padać łoskotem. Ta druga burza trwała iuż przeszło godzinę, po czem niebo znowu się wypogodziło; lecz powietrze zawsze ściśnione, kazało się spodziewać nowego burzy napadu i nadeszła ona rzeczywiście o godzinie iedynastey z północy z nierównie większą gwałtownością niż pierwiey: rażące błyskawicy zdawały się wylewać na ziemię ogniste potoki, a pioruny ieden po drugim padały. Do tych strasznych klęsk dołączył się iescze okropny wicher, który nietylko wywracał drzewa i zrywał dachy; lecz nadto domy drewniane rozrzucał zupełnie i walącym się w różne strony drzewem kaleczył i zabiiał wszystko na co żyiącego natrafił. Część dachu z blachy żelazney na tuteyszym kosciele katedralnym, także zerwaną została, podobnież i piorun w kilku mieyscach uderzył; a sądząc z wielości rysów, które w budowach murowanych widzieć się daią, należy wnosić, że ta burza połączona była z trzęsieniem ziemi. — Szkody tą klęską zrządzone są niezmierne.

Podobna burza panowała w tymże czasie

w Bobruysku w gubernii Mińskiey. (Tegoż właśnie dnia były straszne grzmoty i błyskawicy w Petersburgu, descz trwał w prawdzie krótko; lecz był rzęsisty).

Miesiącem pierwiey widziano w tuteyszym powiecie we wsi Likiena do Hrabiney *Platerowey Zyberg* należącey wielki meteor ognisty; a tegoż samego czasu o dwadzieście wiorst od wsi pomieniony spadł z powietrza kamień, ważący przeszło 40 funtów.

KRÓLESTWO POLSKIE.

z Warszawy, 1 Września.

Dnia onegdayszego, odbył się na polach między *Wolą*, *Górcami*, *Parysowem i Powązkami*, popis woyska Rossyyskiego i prawie całego Polskiego. Woysko to w liczbie przeszło trzydziestu tysięcy, uszykowane w pięciu liniiach, z upragnieniem oczekiwało drogiey chwili przybycia Nayiaśnieyszego Pana. Po godzinie ośmey przybył N. Cesarz i Król otoczony świetnym orszakiem Adjutantów. Powitał Go Jego Cesarzewicowska Mość W. X. *Konstanty* Naczelny Wódz woyska Polskiego. Przy okrzykach *hurra!* i odgłosie muzyki *Boże zachoway nam Króla*, objechał Nayiaśnieyszy Pan wszystkie szeregi; poczém całe woysko maiąc na czele Jego Cesarzewicowską Mość W. Xięcia, dwukrotnie, raz krokiem podwóynym plutonami w odstępach, a drugi raz kolumnami w massach, przed Nim przeciągnęło. — Niezmierne mnóstwo widzów ze wszystkich stanów, pragnących widzieć ukochanego Monarchę, okrywało pole.

Rozkaz Dzienny do woyska Polskiego.

w Kwaterze Główney dnia 31 Sierpnia 1820. w Warszawie.

ZA NAYWYŻSZYM ROZKAZEM.

Stosownie do Decyzyy NAYIAŚNIEYSZEGO CESARZA JMCI i KRÓLA

Otrzymuie żądaną dymissyią.

W Sztabie Nayiaśnieyszego Cesarza JMci i Króla: Flugel-Adjutant Nayiaśnieyszego Pana Pułkownik Szymanowski, z pozwoleniem noszenia munduru.

W Woysku: Kommendant Korpusu Kadetów w Kaliszu, Jenerał Bdy Wasilewski, z pozwoleniem noszenia munduru.

Przeznaczeni zostaią.

W piechocie: Dowódca pułku 4go liniowego, Pułkownik Mycielski, na Kommendanta Korpusu Kadetów w Kaliszu.—Z tegoż pułku, Podpułkownik Bogusławski, na Dowódcę rzeczonego pułku.

Naczelny Wódz
(podpisano) KONSTANTY.
W. X. R.

Zgodno z oryginałem
Jenerał Szef Sztabu Głównego *Toliński*.

Dnia 1 Września.

ZA NAYWYŻSZYM ROZKAZEM.

Stosownie do decyzyi Nayiaśnieyszego Cesarza JMci i Króla.

Przeznaczony zostaie.

W Korpusie Artylleryi i Inżynierów: Na dowódcę tegoż Korpusu: Kommenderuiący nim tymczasowo, Jenerał Dywizyi Hauke.

(Podpisano iak wyżey.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Wiednia, 25 Sierpnia.

W gazetach naszych czytamy pismo z Neapolu treści następuiącey: »Historyia naszey rewolucyi potwierdza doświadczenia wszystkich innych: Świetne nadzieie przyszłey pomyślności znikaią w miarę iak sama rewolucyia poczyna dojrzewać. We wszystkich klassach daie się spostrzegać iakaś niechęć i wszędzie widać zawiązki zgubney woyny domowey. Woyska i urzędnicy niegdyś za rządów Murata, składaią iedną nayglównieyszą partyią, a *Carbonari* i *Jakobini* drugą. Teraznieyszy Rząd nasz chwieie się i nieśmie na żadney polegać; lecz iedney i drugiey do swoich chciałby użyć widoków. Jeśli i te ważne wypadki mogą mieć co zabawnego, to zapewne iest tém następuiąca okoliczność: Przed kilku dniami uczniowie neapolitańscy licznie się zgromadzili i ruszyli prosto do zamku w zamiarze dowiedzenia, że różnica iaka iest między imi i professorami, iest przeciwna teraznieyszey równości współobywateli, a tak należy ią znieść zupełnie; aby zaś łatwiey tego dokazać domagali się, aby ich wszystkich natychmiast *doktoryzowano*.«

Od czasu ostatnich zamieszek w Królestwie oboyga Sycyliy żaden okręt tego królestwa niezawinął do Triestu. To przypisać należy podniesieniu się ceny na migdały, lukrecyią i oliwę.

FRANCYIA.

z Paryża, 25 Sierpnia.

Ludzie złośliwi rozmieśli byli pogłoskę podczas ostatnich zamiezzek w stolicy tu-

teyszey iakoby Król nasz żyć przestał; lecz z tem żywszym zapałem witał go narod, gdy się 21. b. m. ukazał publicznie. Okrzyki radośne: *Niech żyie Król!* · *Niech żyią Burboni!* rozlegały się wszędzie. N. Pan odpowiedział na to głosem donośnym: »*Widzicie przyiaciele moi, że zdrów iestem.*« — Od nieiakiego iuż czasu chodzili tu po ulicach ludzie podeyrzaney powierzchowności, których ziawienie się poprzedza zwyczaynie znaczne zmiany w państwie, lub straszne wypadki. Oni to rozsiali byli pogłoskę o śmierci *Bonaparte*, aby przygotować reiencyią, maiącą rządzić pod imieniem syna iego. Że wszystkiego zdaie się wykazywać, że wieczor 19. b. m. był przeznaczony na doprowadzenie do skutku tego okropnego spisku; lecz iuż o 7mey godzinie policyia była zebraną, a o iedynastey, głowniey si dowodcy iego uwięzieni. Gdyby (mówi *gazeta Francyi*) nieodkryto wcześnie tego zamachu, Francyia znalazłaby się następuiącego poranku pod strasznem iarzmem niegodziwych zdrayców i krzywoprzysięzców, co połączywszy się na zgobę oyczyzny, pokuszali się roskazywać spółobywatelom swoim w imieniu dumnego przywłaszczyciela, ktory dla własnych tylko widoków czynił ofiarę z Francyi, wtrącił ią w przepaść nieszczęść, i sciągnął do niey dwukrotne hańbiące odwiedziny kozaków dońskich i milicyi pruskiey. Wszyscy dobrzy i cnotliwi obywatele oddawna iuż przewidywali te smutne zamachy demagogów.«

Anglija.

z Londynu, 25 Sierpnia.

Kommunikuiemy z aktu oskarzaiącego Królowę wszystkie te okoliczności, które tylko bez obrażenia przystoyności kommunikować można. Do tych rzędu należą następuiące: »Królowa, mówił prokurator ieneralny, przebyła w Jenui po dzień 15 Maia, a ztamtąd powróciła do Medyolanu. Lady *Kampbel* nietowarzyszyła iey w tey podróży, chociaż poźniey znaydowała się przy niey przez czas nieiaki. Po drodze z Jenui do Medyolanu, *Bergami* pełnił obowiązek gońca; iechał konno o podal od powozu N. Pani, a niekiedy zbliżał się do niego i rozmawiał z Królową, ubrany on był przez całą tę podróż iak goniec zwyczayny i pełnił wszystkie usługi do obowiązku tego przywiązane. N. Pani przyięła właśnie w tym czasie do dworu swego drugą siostrę iego, kobietę bez wychowania, pochodzącą z nayniższey klassy pospólstwa, mianowała ią swoią damą honorową, zamiast coby wziąść miała za towarzyszkę podróży iaką zacną damę Angielską lub Braunschweygską; też kobietę mianowała Hrabiną. A tak cała rodzina *Bergami* to iest matka iego, dwie siostry i córka znaydowały się przy dworze Królowey. Lecz co iest naywięcey rażącem, to zapewne to, iż wtenczas gdy iedna z siostr iako dama honorowa, siadała razem do stołu Krolowey, druga pełniła obowiązek służącey, równie iak matka iey, i brat który ciągle iescze był gońcem.«

»Pobyt N. Pani w Medyolanie niedługo trwał na ten raz; wyiechała do Wenecyi. Pan *Burrel* był tylko ieden z Anglików który towarzyszył iey w tey podróży. W Wenecyi zaszła iedna okoliczność służąca za naypewnieyszy dowod wszystkich gorszących przytoczonych wypadków: Razu iednego po obiedzie Królowa pozostała była sama iedna z *Bergami*, który podczas obiadu według zwyczaiu stał za iey krzesłem. Jeden z służących widział iak N. Pani zdiąwszy z siebie łańcuch złoty włożyła go na szyię *Bergami*, a ten zdiął go znowu z siebie i włożył na szyię Królowey. Ta zabawa dowodząca wielkiey między nimi poufałości trwała kilka minut. Za powrótem Królowey do Medyolanu Pan *Borrel* podziękował iey za służbę i od tey chwili niemiała przy sobie ani iednego Anglika. Uważano, iż od tego czasu skłonność iey ku *Bergami* przestała bydź taiemnicą, pokoy iego był obok sypialnego Królowey, która nadto darowała mu szlafrok iedwabny błękitny którego pierwiey sama używała. — W sierpniu 1815 roku N. Pani zwiedziła górę S. Gotharda, Bergami był wtenczas w iey orszaku. Wyiechała potem do Annes, a ztamtąd do Balanzoni. W tem to mieyscu kondunta *Bergami* przekonywała iak wiele znaczył u Królowey; gdyż pozwolono iuż mu usiąść za iey stołem. Nienaszą iest rzeczą rozwodzić się nad zasługami iego, lecz niemożna nieuczynić uwagi, iż ta łaska wyświadczona człowiekowi co dniem pierwey usługiwał za tymże stołem, zdaie się bydź równie nadzwyczayną iak nieprzyzwoitą. Należy wiedzieć, że w tym iescze czasie nosił liberyią, i dopiero za powrotem z tey podróży, gdy N. Pani zatrzymała się w Deste w okolicach Como, mianowanym został szambelanem.«

—Tak nazwany *Most przymierza* zbudowany na rzece Tweed, dzielącey Szkocyią od Anglii otwartym został uroczyscie 26 z. m. Kapitan *Braun* był iego architektem. Wszystkie koszta nań wyłożone wynoszą 5,000 funtów szter-

lingów; most zaś z kamienia podobney wielkości kosztowałby 20,000. Ten składa się cały z łańcuchów żełaznych i nieopiera się ani na słupach, ani na arkadach; tem zaś iest lepszy od kamiennego, iż w żadnem zdarzeniu bystrość wody uszkodzić mu niemoże; nay większa długość łańcuchów od iednego do drugiego brzegu rzeki, wynosi 590 stop, a wszystko razem z pomostem waży 858,400 funtów.

Włochy.

z Rzymu 14 Sierpnia.

Okręt ieden przybyły tu z Trapani co w Sycylii, przywiózł pomyślną wiadomość o powróceniu tam spokoyności na całey wyspie. — Pogłoska która tu biegała o pogodzeniu się Porty z *Aly Baszą Janiny* nietylko niepotwierdza się dotychczas, lecz nadto doszły iuż wiadomości, o licznych bitwach zaszłych między woyskami iego i tureckiemi, wszystkie te potyczki niepomyślne były dla Baszy. Wąwozy prowadzące z Tricalo do prowincyi Janiny, zaięte są przez woyska *Ali*; lecz samo miasto Tricalo iest we władaniu Turków. Wstąpili oni także do zamku Lepauto, gdzie 2000 Albańczyków otworzyło im bramy. — *Ali Basza* uroczyście pozbawionym został swego namiestnikostwa i na mieysce iego wyznaczony iest *Basza-Bey*, ten sam, dla zabicia którego *Ali* przekupywał Arnautów.

z Turynu, 12 Sierpnia.

Odbywaią się tu ciągle festyny i rozmaite zabawy z powodu slubnych związków Xiężniczki *Maryi-Teresy*. Król pozawczora znaydował się na popisach całey osady tuteyszey.

Ameryka Południowa.

z Buenos-Ayres, 1 Czerwca.

Duch stronnictwa okazuie się w prowincyi tuteyszey, a ustawiczne niezgody i zatargi panuią między mieszkańcami, których podzielić można na mieyskich czyli stołecznych i wieyskich; do pierwszych należą obrońcy klassy sredniey i praw iey, przyiaciele konstytucyi i właściwie mogący się nazwać *republikanami*; do drugiey klassy należą pokolenia koczuiące *Monteneri* i federaliści, rozsiani po mnieyszych miastach i osadach. Parraguai dotychczas iest neutralną. Pospólstwo w stronach tuteyszych tak iak i w każdem innèm mieyscu samo niewie o co się dobiia i czego żąda. Na wyuzdaney wolności i zniesieniu stanów wyższych cało swe szczęście pokłada. — Dowodcy stronników tak się często odmieniaią, iak ich sposob myślenia i postępki. Chciwość i miłość własna, są iedynemi sprężynami kieruiącemi wszystkiem. Skoro się tylko uda im dopiąć naypierwszego celu to iest zbogacenia się i rozpostarcia swey władzy; zapominaią nietylko nawszelkie osobiste i przyiacielskie związki i stosunki, lecz nadto i na obowiązki, które na nich dobro oyczyzny wkłada. Dla tey to właśnie przyczyny iednych i tychże samych ludzi widziemy dzisiay *konstytucyionistami*, iutro *republikanami*, a poiutrze przyiaciółmi Anglii lub innego iakiego mocarstwa. Zamiast nabycia szacunku powszechnego przez nieskażoność obyczaiow i prawość charakteru, chwytaią się podłey chytrości i uwodzą lud prosty pysznem *rzeczy pospolitey* imieniem, a dla dopięcia swych osobistych widoków czynią ofiary z krwi i maiątków współ obywateli swoich.—Wszystko to tem bardziey iest niegodziwem, iż własną pomyślność maiąc zapespieczoną, niedbaią o podobną swoich spółrodaków. — Ci to rewolucyioniści zawiązali między sobą iakieś taiemne przymierze i zaprzysięgli wzaiemnie bronić tylko swoich spółczłonków, a w każdem zdarzeniu dla osobistych widoków poświęcać pomyślność rodzin do związku swego nienależących.

Skoro dowiedziano się w Anglii że pierwszy rząd na którego czele był *Winpada* wchodzi w układy z Francyią; natychmiast wysłano do Buenos-Aires eskadrę pod dowodztwem Sir J. *Masterman Gardi*, odważnego i doświadczonego żeglarza. Ten zwalił stronę maiącą przewagę, a *Saratea* co długi czas przepędził był w Anglii, wyniesionym został na rządcę. Naypiewsze iego kroki dowiodły iak wielki wpływ tam miała Angliia. To mocarstwo wielkie może ciągnąć korzyści z tey prowincyi; gdyż cały iey handel iest wyłącznie prawie w ręku Wielkiey-Brytanii. Nieład wewnętrzny przechodzi tam wszelkie opisanie, brak pieniędzy daie się czuć powszechnie, a kredyt publiczny zupełnie upadł.

w Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.